

**MASARYKOVA UNIVERZITA
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
KATEDRA SPECIÁLNÍ PEDAGOGIKY**

**Přehled zařízení pro děti a mládež se sluchovým postižením
v Moravskoslezském kraji**

Bakalářská práce

Brno 2007

Vedoucí bakalářské práce:
PhDr. Radka Horáková, Ph.D.

Vypracovala:
Michaela Holubová

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracovala samostatně a použila jen prameny uvedené v seznamu literatury.

Souhlasím, aby práce byla uložena na Masarykově univerzitě v Brně v knihovně Pedagogické fakulty a zpřístupněna ke studijním účelům.

V Brně dne 28. 3. 2007

.....

podpis

Děkuji PhDr. Radce Horákové, Ph.D. za odborné vedení práce, za poskytování rad a připomínek a za její vstřícnost.

Také děkuji pracovníkům zařízení, které jsem oslovila, za jejich ochotu spolupracovat.

Obsah

Úvod.....	5
1 Možnosti péče o sluchově postižené	6
1.1 Vymezení poradenských služeb.....	6
1.2 Vzdělávání sluchově postižených.....	8
1.3 Využívané metody práce se sluchově postiženými.....	10
2 Přehled zařízení pro děti a mládež se sluchovým postižením v Moravskoslezském kraji.....	13
2.1 Charakteristika zkoumaného vzorku a vymezení výzkumných cílů.....	13
2.2 Popis výzkumných technik.....	14
2.3 Zpracování výzkumného šetření.....	15
3 Adresář zařízení pro děti a mládež se sluchovým postižením.....	16
3.1 Poradenská zařízení.....	16
3.2 Školská zařízení	20
3.3 Volnočasové aktivity.....	34
Závěr.....	37
Seznam literatury.....	38

Úvod

Mou snahou je prakticky zmapovat a popsat zařízení pro děti a mládež se sluchovým postižením v Moravskoslezském kraji a zjistit, jaké mají možnosti takto postižené děti v oblasti rané péče a vzdělávání. Vytvořením adresáře chci vyhledané a shromážděné informace zpracovat tak, aby podávaly jasnou a konkrétní informaci o jednotlivých zařízeních. Informace se zaměřují na nabízené služby. Adresář může pomoci se orientovat v oblasti rané péče a možnostech vzdělávání pro rodiny s dětmi se sluchovou vadou.

Struktura mé bakalářské práce je členěna na tři kapitoly. Úvodní kapitolou je přehled možností péče o sluchově postižené, dále navazuje kapitola týkající se přehledu zařízení a v poslední kapitole je již samotný adresář, dále závěr a seznam použité literatury a hypertextových odkazů.

V první kapitole se zaměřuji na **možnosti vzdělávání sluchově postižených** v současných podmínkách. Kapitola obsahuje části, které se věnují preprimárnímu, primárnímu, sekundárnímu a terciárnímu vzdělávání. Podkapitola Metody práce se sluchově postiženými dětmi podává přehled o využívaných metodách (orální metoda, totální komunikace a bilingvální metoda).

V druhé kapitole s názvem **Přehled zařízení pro děti a mládež se sluchovým postižením v Moravskoslezském kraji** se zabývám charakteristikou zkoumaného vzorku a vymezení výzkumných cílů práce. Popisuji vybrané výzkumné techniky a samotné zpracování výzkumného šetření. Mezi výzkumné techniky je zařazen rozhovor a obsahová analýza dokumentů.

Poslední kapitolu tvoří stěžejní část práce, jde o vytvořený **adresář zařízení pro děti a mládež se sluchovým postižením**. Zařízení jsou rozdělena do celků: poradenská zařízení, školy a volnočasové aktivity.

V **závěru** hodnotím, zda došlo k realizaci vytýčeného cíle. Shrnuji nejdůležitější poznatky v souvislosti s jejich využitím.

1 Možnosti péče o sluchově postižené

V České republice se nabízí celá řada různých zařízení pro sluchově postižené všech věkových kategorií. Pro děti a mládež jsou to zařízení rané péče a školská pedagogická pracoviště.

1.1 Vymezení poradenských služeb

Poradenství v oblasti sluchově postižených je realizováno v zařízeních (střediscích) rané péče a následně ve školských poradenských zařízeních (pedagogicko-psychologické poradny a speciálně pedagogická centra).

Raná péče

Raná péče se zaměřuje na dítě se sluchovým postižením, kterému byla diagnostikována sluchová vada. Zásadním úkolem rané péče je poradenství, které má vést ke schopnosti dítěte naučit se komunikovat.

Je vhodné, aby služby rané péče byly poskytovány od zjištění rizika nebo postižení tak, aby zvyšovaly vývojovou úroveň dítěte v oblastech, které jsou postižením ohroženy do doby, než je dítě zařazeno do některého typu školského zařízení nebo školy. (Vítková 2004)

Cílem rané péče je snížit negativní vliv postižení (popř. jeho ohrožení) na dítě, jeho vývoj i celou rodinu, zvyšovat vývojovou úroveň dítěte v postižených či ohrožených oblastech, posílit kompetence rodiny a zajistit menší závislost na sociálním systému a vytvořit podmínky pro sociální integraci dítěte. Cílovou skupinou jsou rodiny s dětmi se zdravotním postižením a rodiny s dětmi, jejichž vývoj je ohrožen v důsledku nepříznivé sociální situace. (Manuál o rané péči v Moravskoslezském kraji 2006)

Raná péče upřednostňuje průběh konzultací přímo v rodinném prostředí. Je přirozené pro malé děti, které jsou otevřené k větší spolupráci. Pracovníci rané péče rodičům dětí s postižením mohou poskytnout odborné informace, popř. je odkázat na jiné odborníky či služby. Klienti mají možnost si půjčit literaturu, pomůcky, atd.

Rodina sama kontaktuje středisko rané péče a následně je sepsána písemná dohoda o službách, které budou provedeny. Jedná se o občanská sdružení.

V současné době se jedná o službu sociální prevence, kterou ošetřuje zákon o sociálních službách č. 108/2006 Sb.

Typy školských poradenských zařízení:

- pedagogicko-psychologická poradna
- speciálně pedagogické centrum

Pedagogicko-psychologická poradna

Služby, které zajišťuje pedagogicko-psychologická poradna, jsou uvedeny ve vyhlášce č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních v § 5.

Speciálně pedagogické centrum (dále SPC)

Poskytování poradenských služeb je definováno ve vyhlášce č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních.

„Centrum poskytuje poradenské služby žákům se zdravotním postižením a žákům se zdravotním znevýhodněním integrovaným ve školách a školských zařízeních, žákům se zdravotním postižením a žákům se zdravotním znevýhodněním ve školách, třídách, odděleních nebo studijních skupinách s upravenými vzdělávacími programy, žákům se zdravotním postižením v základních školách speciálních a dětem s hlubokým mentálním postižením.“ (viz § 6 vyhlášky č. 72/2005 Sb.)

Sluchově postižené dítě se dostane do péče SPC přechodem z rané péče, doporučením odborného lékaře nebo je přivedeno rodiči po při podezření na sluchovou vadu. Po vyšetření a diagnostice u foniatra následuje diagnostika speciálně pedagogická a psychologická.

SPC poskytuje služby rodičům sluchově postižených dětí (odborné konzultace, půjčování odborné literatury, informovanost), ale také pedagogickým pracovníkům, kteří pracují s integrovanými sluchově postiženými dětmi formou konzultací, doporučení, zprostředkování náslechohových hodin a návštěv přímo ve speciální škole.

Činnost SPC probíhá ambulantně návštěvami přímo na pracovišti nebo při terénních výjezdech do škol, školských zařízení nebo rodin, kde je dítě se sluchovým postižením v péči.

Personální obsazení SPC je následující: logoped (logoped – surdoped), sociální pracovník, psycholog.

Hlavní náplní práce SPC je budování a rozvoj komunikačních dovedností žáka, nácvik orální komunikace, budování znakového jazyka, výcvik čtení s porozuměním, pořádání kurzů znakového jazyka pro personál školy a rodiče (popř. rodinné příslušníky

děti se sluchovým postižením), spolupráce s dalšími odbornými pracovníky, nácvik používání kompenzačních pomůcek, posilování ostatních smyslů, psychologické terapie, atd. (blíže viz. Příloha č. 2 k vyhlášce č. 72/2005 Sb.)

Je třeba, aby byli rodiče srozuměni s cíli předškolní i školní výchovy i s tím, co se od nich očekává. V oblasti speciálně pedagogického poradenství je neméně důležitá spolupráce rodičů a z druhé strany je kladen důraz na kvalifikovanost pracovníků poradenských zařízení. Je nutné rodiče náležitě informovat a poskytnout jim možnost a prostor se rozhodnout a aktivně se účastnit.

1.2 Vzdělávání sluchově postižených

V oblasti vzdělávání dětí, žáků a studentů se sluchovým postižením je legislativním podkladem zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) a vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných.

Typy škol pro sluchově postižené

- mateřská škola pro sluchově postižené
- základní škola pro sluchově postižené
- střední škola pro sluchově postižené (střední odborné učiliště pro sluchově postižené, odborné učiliště pro sluchově postižené, praktická škola pro sluchově postižené, gymnázium pro sluchově postižené, střední odborná škola pro sluchově postižené) (Vyhláška č. 73/2005 Sb.)

Možnost integrace

V současné době mohou děti se sluchovým postižením navštěvovat školu zaměřenou přímo na sluchově postižené, či běžnou školu, a to formou integrace.

Integraci řeší speciálně pedagogické centrum s ředitelem školy, do které má být dítě umístěno ve spolupráci s rodiči a dítětem.

Vzdělávání

- Preprimární
- Primární
- Sekundární
- Terciární

Preprimární vzdělávání

Velmi podstatné je včasné zjištění vady sluchu a včasná intervence. „*Předškolní výchova může tudíž představovat pokračování programu časného zásahu nebo může být prvním rehabilitačním programem, se kterým se dítě i jeho rodina setkává.*“ (Freeman 1991, s. 225)

Pro neslyšící děti je vhodné umístění v mateřské škole pro sluchově postižené, protože se s dětmi pracuje na rozvoji komunikace, dostává se jim logopedická péče, dochází k edukaci či reedukaci sluchu a jsou v sociálním kontaktu s vrstevníky.

Mateřské školy pro sluchově postižené jsou většinou zřizovány při základních školách pro sluchově postižené. Úzce spolupracují se speciálně pedagogickým centrem a samozřejmě také s rodinou.

Primární vzdělávání

V České republice je celkem 13 škol pro sluchově postižené. Dítě zde nastupuje v 6 letech nebo později s ohledem na odklad. Jak vyplývá ze zákona č. 561/2004 Sb. (školský zákon), povinná školní docházka je devítiletá či desetiletá (navíc je zřízen přípravný ročník).

Ve třídě je snížený počet dětí (v závislosti na postižení), je určen vyhláškou č. 62/2007, kterou se mění vyhláška č. 73/2005 Sb. Často jsou lavice postaveny do oblouku, což umožňuje lepší podmínky pro komunikaci ve znakové řeči. Třídy jsou vybaveny speciálními pomůckami, důležité je správně osvětlení a přizpůsobení pracovních míst. Třídy navštěvují děti s různým stupněm sluchové vady.

V základní škole pro sluchově postižené volí ředitel školy vzdělávací program, který zohlední při vypracování školního vzdělávacího programu. (Horáková, in Pipeková 2006)

Sekundární vzdělávání

V současné době mají žáci se sluchovým postižením možnost studovat na

středních odborných učilištích, odborných učilištích a praktických školách pro sluchově postižené, které jim nabízejí škálu možností pro profesní zaměření. Nejčastějšími obory jsou strojní mechanik, malíř-lakýrník, krejčí, dámská krejčová, truhlář, kuchař, cukrář, elektrikář, zahradník, zámečnický, šička, klempíř, čalouník, atd. Obory, které jsou zakončeny maturitou, jsou realizovány na střední zdravotnické škole (obor zubní technik), střední průmyslové škole oděvní, střední škole pedagogické (obor předškolní a mimoškolní pedagogika), střední průmyslové škole elektrotechnické (se zaměřením na výpočetní techniku) a na gymnáziu. (Horáková, in Pipeková 2006)

Terciární vzdělávání

Obory vytvořené pro sluchově postižené jsou v České republice následující:

- Výchovná dramatika neslyšících, bakalářský obor, JAMU, Brno
- Čeština v komunikaci neslyšících, bakalářský a následný magisterský obor, Filozofická fakulta UK, Praha

Jiné studijní obory je možno studovat v denní, dálkové, distanční či kombinované formě na fakultách českých univerzit. Při některých univerzitách jsou již zřízena poradenská centra pro studenty s postižením, která nabízí specifické služby také pro sluchově postižené (např. tlumočnictví, zápis přednášek, atd.).

Ze zákona o znakové řeči (č. 155/1998 Sb.) vyplývá, že vysokoškolští studenti se sluchovým postižením mají nárok na bezplatné využití tlumočnicka znakové řeči, ale zatím k realizaci tohoto zákona nedochází v plné míře.

1.3 Využívané metody práce se sluchově postiženými

Při práci se sluchově postiženými dětmi se využívají komunikační přístupy (popř. metody práce), které se navzájem zásadně odlišují, mají jiný cíl a jiný postup. Každý pedagog má možnost zhodnotit a vybrat nejlepší možnou metodu, která bude dětem nejlépe vyhovovat.

Komunikační přístupy (metody práce) využívané ve vzdělávání sluchově postižených

Při institucionální výchově a vzdělávání dětí se sluchovým postižením se využívají tyto komunikační přístupy (vzdělávací metody):

- orální metoda

- totální komunikace
- bilingvální přístup

Orální metoda

Hrubý uvádí, že hlavním znakem orální metody je vyloučení všech posunků ze vzdělávání neslyšících. „*Orální metoda považuje za vůbec nejdůležitější charakteristiku člověka jeho schopnost ovládnutí mluvené řeči.*“ (Hrubý 1999, s. 57)

Cílem je naučit neslyšící dítě mluvit a rozumět mluvené řeči. Již v historii panovala přesvědčení, že jediná orální metoda je ta správná a neslyšící byli nuceni vzdělávat se pouze touto metodou. Při orální metodě se nepřipouští použití jakékoliv formy znaků.

Výhodou orální metody je velký důraz na řeč a tím je možno důsledněji procvičovat výslovnost a odezírání a trénování případných zbytků sluchu.

„*Orální metody reprezentují široké spektrum metod didaktické komunikace, jejichž cílem je osvojení si mluvené, hláskové řeči a didaktického obsahu vzdělávacího programu.*“ (Krahulcová 2002, s. 29)

Totální komunikace

Jak uvádí Delago (in Potměšil 2003, s. 78): „*Totální komunikace je filozofie, která vyžaduje zařazení sluchových, manuálních a orálních způsobů komunikace s cílem zajistit účinnou komunikaci se sluchově postiženými osobami a mezi nimi vzájemně.*“

Z tohoto tvrzení vyplývá, že se nejedná pouze o vyučovací metodu, nýbrž o ucelený přístup k výchově a vzdělávání sluchově postižených zaměřený na účinnou oboustrannou komunikaci při respektování obou jazyků. Jádrem je pochopení obsahu sdělení.

Tato metoda předpokládá vzájemnou spolupráci. Jedinec se sluchovým postižením dostává prostor pro vyjádření přirozeným způsobem. Tento způsob si volí individuálně.

System totální komunikace v sobě spojuje mimiku, gesta, pohyby těla, prstové abecedy, odezírání a samotné znaky.

Bilingvální metoda

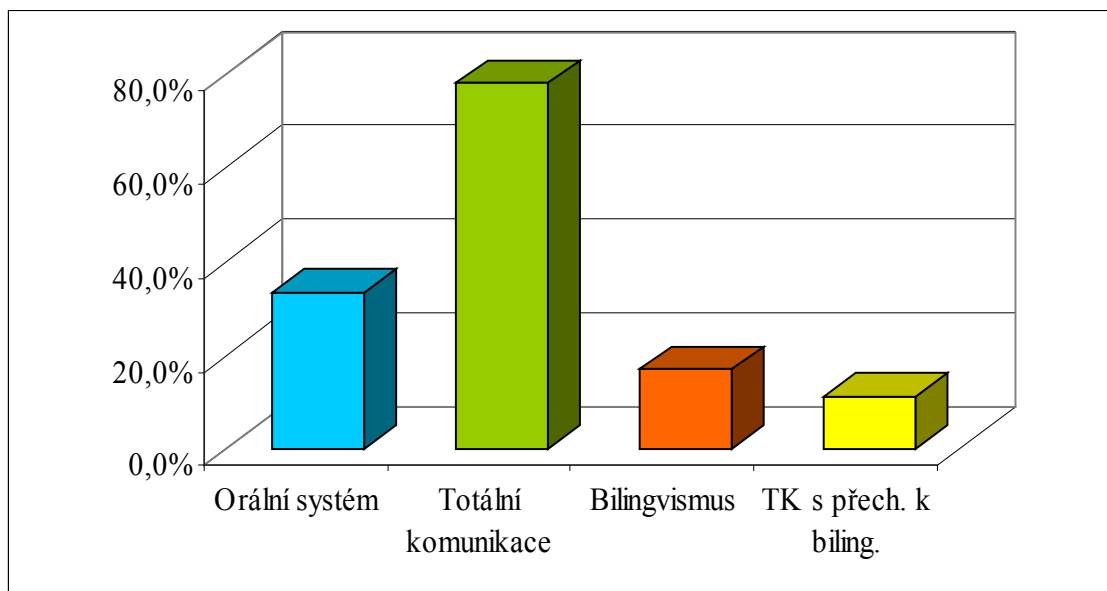
Principem bilingvální metody je dvojjazyčné vzdělávání. Vychází z předpokladu,

že znakový jazyk je uznáván jak plnohodnotný jazyk a je tedy rovnocenný s jazykem národním, tedy českým.

Při bilingválním přístupu jsou při výchově a vzdělávání sluchově postižených užity dva jazyky nezávisle na sobě. V první řadě se jedná o znakový jazyk a později je uveden jazyk většinové společnosti, tedy češtiny. (Potměšil 1999) Při této metodě je velmi důležitá spolupráce rodičů, pedagogů i samotných sluchově postižených.

Uvedená metoda předpokládá u pedagoga velmi dobrou znalost obou jazyků. Při vyučování má nezastupitelnou roli znakový jazyk.

Jak píše Langer (2006, s. 191 – 192), v České republice v letech 2004 a 2005 proběhlo výzkumné šetření, které zkoumalo odborné vzdělání pracovníků škol pro sluchově postižené. Na otázku „**Které vzdělávací a komunikační systémy jsou na Vaší škole realizovány?**“ odpověděli ředitelé škol následovně: na 33,3 % škol aplikují orální systém komunikace, na 77,8 % systém totální komunikace, 16,7 % škol aplikuje bilingvální přístup a 11,1 % totální komunikaci s přechodem k bilingvistice (viz. graf 1). Ředitelé některých škol uvedli, že na jejich škole je realizováno více vzdělávacích systémů.

Graf 1: **Struktura komunikačních a vzdělávacích systémů realizovaných na školách pro sluchově postižené** (Langer, 2006, s. 191-192)

Z grafu vyplývá, že nejčastěji je aplikován systém totální komunikace.

2 Přehled zařízení pro děti a mládež se sluchovým postižením v Moravskoslezském kraji

V následující kapitole se zaměříme na charakteristiku zařízení pro děti a mládež se sluchovým postižením, které jsem oslovila v rámci svého výzkumného šetření.

2.1 Charakteristika zkoumaného vzorku a vymezení výzkumných cílů

Zkoumaným vzorkem pro mou práci jsou zařízení, která jsem vybírala na základě jejich zaměření na sluchově postižené děti. Snažila jsem se v oblasti speciálně pedagogického poradenství, vzdělávání a volnočasových aktivit vybrat taková zařízení, aby uspokojila potřeby rodin se sluchově postiženým dítětem. Adresář je sepisován během let 2006-2007, proto je nutno počítat se změnami, které případně nastaly.

Řada zařízení, na které se ve své práci zaměřuji, nabízí sluchově postiženým a jejich rodinám možnost návštěvy a seznámení se s chodem zařízení. Poskytují dostatečné informace všem klientům a uživatelům.

Pro vytvoření adresáře jsem zvolila Moravskoslezský kraj, pod který patří následující obce: Bílovec, Bohumín, Bruntál, Český Těšín, Frenštát pod Radhoštěm, Frýdek-Místek, Frýdlant nad Ostravicí, Havířov, Hlučín, Jablunkov, Karviná, Kopřivnice, Kravaře, Krnov, Nový Jičín, Odry, Opava, Orlová, Ostrava, Rýmařov, Třinec, Vítkov. (www.kr-moravskosleszky.cz)

Úřad Moravskoslezského kraje se nachází v Ostravě.

Cílem mé bakalářské práce je vytvořit adresář zařízení pro sluchově postižené děti a mládež v Moravskoslezském kraji. Vzhledem k tomu, že takový adresář není vytvořen, snažila jsem se zmapovat zařízení, jejich činnost a získat aktuální informace. Adresář považuji za vhodný pro rodiny se sluchově postiženými dětmi. Mohou zde najít přehled o možnostech v oblastech poradenské péče, možnostech preprimárního, sekundárního a terciárního vzdělávání a v oblasti volnočasových aktivit spolu s důležitými informacemi, kontakty a odkazy.

Uvádím zařízení, která se zaměřují na děti a mládež se sluchovým postižením a také na běžná zařízení, zejména školy, které mají zkušenosti s integrací takto postižených dětí.

2.2 Popis výzkumných technik

Pro získání a zpracování výzkumných dat jsem využila pouze dvě techniky:

- rozhovor
- obsahová analýza dokumentů

Rozhovor

Při získávání informací o zařízeních jsem využila techniku polostandardizovaného rozhovoru. Hovořila jsem s pracovníky jednotlivých zařízení, nejčastěji s ředitelem či ředitelkou, dále s výchovným poradcem, atd. Rozhovory probíhaly většinou při osobní návštěvě zařízení, ale také telefonicky.

V úvodu rozhovoru jsem získala základní údaje (adresa, právní forma, kontakty, jméno ředitele či ředitelky, atd.) a následně jsem ověřovala informace, které zařízení prezentuje na webových stránkách. Některé byly neaktualizované, proto bylo nutno získat nové informace. Zjišťovala jsem také technické vybavení zařízení, personální obsazení, počet dětí (žáků či studentů), datum zřízení organizace. Dále již nebylo stanovené pevné pořadí témat. Směřovala jsem otázky k péči o děti se sluchovým postižením a nabízených službám. Pracovníci také sami doplnili informace, které pokládali za důležité.

Dále jsem čerpala z osobních rozhovorů s rodiči sluchově postižených dětí. Otázky se zaměřovaly např. na to, jaké zařízení jejich dítě navštěvuje či navštěvovalo a kterých služeb využívalo.

Obsahová analýza dokumentů

Při práci s dokumenty jsem aplikovala analýzu dokumentů. Prostudovala jsem různé zdroje: internet, materiály, které mi poskytl pracovníci jednotlivých zařízení, brožury týkající se sluchového postižení, monografie.

Čerpala jsem z již vydaných adresářů zařízení, které uváděly informace o zařízeních v celé České republice, z bulletinu, brožur a informačních letáků pro sluchově postižené.

Při práci s internetem jsem vyhledávala webové stránky jednotlivých zařízení. Všechna zařízení své stránky mají, ovšem některé z nich jsou neaktualizované. Z uvedených údajů jsem sestavovala základní informace o zařízení, které jsem následně ověřovala. Dále jsem vyhledávala související odkazy, které mě navedly na další zařízení. Na stránkách Krajského úřadu a stránkách jednotlivých obcí jsem vyhledávala

informace o zařízeních, která se zaměřují na sluchově postižené děti.

Významným zdrojem pro mě byly výroční zprávy. Některé byly uvedeny na webových stránkách zařízení. Při návštěvě Krajské úřadu v Ostravě jsem měla možnost nahlédnout do výročních zpráv a prostudovat je. Některé výroční zprávy mi byly půjčeny samotným zařízením.

2.3 Zpracování výzkumného šetření

Po shromáždění informací o zařízeních jsem vytvořila adresář. V adresáři jsou uvedeny adresy zařízení, právní formy, kontakty, internetové stránky a jméno ředitele či ředitelky. Dále jsem se zaměřila na popis jednotlivých zařízení, zejména na jejich činnost, služby, které nabízí dětem a mládeži se sluchovým postižením a rodičům (popř. zákonným zástupcům). Při výzkumu jsem získala informace o personálním obsazení a speciálním vybavení zařízení.

Zkoumala jsem tato zařízení: střediska rané péče, speciálně pedagogická centra, mateřské, základní, střední a vysoké školy, zařízení nabízející volnočasové aktivity.

3 Adresář zařízení pro děti a mládež se sluchovým postižením

Adresář je obsahově rozdělen do následujících témat:

- poradenská zařízení (raná péče, speciálně pedagogická centra)
- školy (mateřské školy, základní školy, vysoké školy)
- volnočasové aktivity

3.1 Poradenská zařízení

Poradenská zařízení hrají nezastupitelnou úlohu při poskytování služeb rodinám se sluchovým postižením. Po zjištění sluchové vady se dítě dostává v oblasti výchovy a vzdělávání do péče těchto zařízení, které se snaží o podporu a péči dítěte i celé rodiny.

Raná péče

V České republice jsou pouze dvě střediska rané péče, které se věnují problematice sluchového postižení u dětí ve věku 0 – 3 (popř. 7 let):

- Středisko Tamtam Praha (od roku 2001) - působnost je pro klientské rodiny na území Čech
- Středisko Tamtam Olomouc (od roku 2004) - působnost je pro klientské rodiny na území Moravy a Slezska

Zřizovatelem je Federace rodičů a přátel sluchově postižených Praha.

Středisko rané péče Tamtam Praha

Adresa: Holečkova 4

150 00 Praha 5

Kontakty tel.: 251 510 744

fax: 251 510 745

E-mail: ranapece@tamtam-praha.cz

Internet: <http://www.tamtam-praha.cz>

Středisko rané péče Tamtam Olomouc

Adresa: AB Centrum
Kosmonautů 8
772 54 Olomouc

Kontakty: tel.: 587 433 350

E-mail: tamtam.olomouc@centrum.cz

Internet: <http://www.tamtam-praha.cz/stredisko-olomouc.htm>

Střediska Tamtam poskytují širokou podporu rodiny, která vychovává dítě se sluchovým nebo kombinovaným postižením od doby, kdy bylo sluchové postižení diagnostikováno, od doby nástupu do výchovně vzdělávacího zařízení, případně i déle (nejvýše do sedmi let věku dítěte). Střediska Tamtam nabízí svým klientům psychologické, pedagogické a sociální poradenství a podporuje psychomotorický vývoj dítěte. (<http://www.tamtam-praha.cz>)

Ranou péčí zastřešují kromě středisek rané péče také speciálně pedagogická centra pro sluchově postižené (viz. vyhláška č. 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních).

Pro potřeby Moravskoslezského kraje je využíváno Speciálně pedagogického centra pro sluchově postižené v Ostravě (blíže viz. následující kapitola SPC). Dále se mohou klienti obracet na Středisko Tamtam v Olomouci, která má v působnosti všechny kraje na Moravě.

Podle studie o pojetí rané péče v Moravskoslezském kraji z roku 2005 je jedním z nedostatků v této oblasti malá informovanost odborné veřejnosti o rané péči. Proto byl vypracován v roce 2006 Manuál o rané péči v Moravskoslezském kraji s cílem jasně a stručně charakterizovat ranou péči.

Speciálně pedagogická centra

Speciálně pedagogická centra jsou školská poradenská zařízení. Většinou jsou zřizována při základní (popř. střední) škole. V Moravskoslezském kraji jsou zřízena následující speciálně pedagogická centra.

Speciálně pedagogické centrum pro sluchově postižené

Adresa: Spartakovců 1153

708 00 Ostrava – Poruba

Právní forma: příspěvková organizace

Kontakty: tel: +420 596 937 818 (SPC)

E-mail: jarmila.konecna@deaf-ostrava.cz

Internet: <http://www.deaf-ostrava.cz/Spc.htm>

Vedoucí speciálně pedagogického centra: Mgr. Jarmila Konečná

Toto centrum je součástí Základní školy pro sluchově postižené a Mateřské školy pro sluchově postižené v Ostravě. Plní funkci poradny pro děti se sluchovým postižením, pro jejich rodiče, výchovné pracovníky, učitele a veškerý personál, který pracuje se sluchově postiženými dětmi. Zřizovatelem je Moravskoslezský kraj.

Centrum poskytuje služby speciálně pedagogické a logopedické péče (ambulantní péče, poradenství, zajištění péče o integrované děti), psychologické péče (poradenství, psychoterapie, atd.), sociálně právní pomoc a technickou pomoc (poradenství a nabídka kompenzačních pomůcek), dále přijímá děti k diagnostickému pobytu, nabízí kurz znakové řeči pro rodiče a řeší odklad povinné školní docházky. (<http://www.deaf-ostrava.cz/Spc.htm>)

Personální obsazení

- speciální pedagog – logoped, surdoped
- speciální pedagog – logoped, surdoped, tlumočník a lektor znakové řeči
- psycholog
- sociální pracovnice
- technik (technika mateřské a základní školy, částečně SPC)

Centrum pracuje s dětmi od diagnostikování sluchové vady. Středisko rané péče pro sluchově postižené není v Moravskoslezském kraji zřízeno, tuto oblast obstarává toto SPC.

Dítě se dostává do péče SPC po vyšetření pediatrem a foniatrem na základě doporučení k návštěvě nebo vlastním rozhodnutím rodiny. V úvodní návštěvě SPC provádí sociální pracovnice anamnézu s rodiči (popř. se zákonnými zástupci) dítěte.

Klienti SPC mají vedeny karty, v kterých je uvedena veškerá diagnostika a zápisy z vyšetření.

Pracovnice SPC pracuje individuálně s každým dítětem, které dochází s rodiči nebo samo (podle věku a možností). Práce s dítětem trvá v závislosti na věku 0,5 až 1 hodinu. Může následovat konzultace s rodiči dle potřeby.

Další služby SPC

Pracovníci SPC realizují výjezdy do terénu, kdy speciální pedagog navštěvuje mateřské i základní školy, kde jsou integrovány sluchově postižené děti. V současné době se jedná o přibližně 70 dětí.

SPC nabízí službu půjčování odborné literatury.

Snoezolen

V budově SPC se nachází multisenzoriální místnost Snoezolen. Byla zřízena a vybavena v prosinci roku 2005. V současné době je využívána dětmi s kombinovanými vadami nebo s ADHD. Je vhodná k relaxaci dítěte, ke zklidnění, odbourání agresivity. Má terapeutický význam. Dítě není v místnosti pod tlakem plnění úkolů. Zatemněná místnost je vybavena speciálními pomůckami (např. vodní bublinové válce, světelné řetězy, světelná fontána, fluorescenční předměty, předměty pro aromaterapii, relaxační polštáře, cd přehrávač, předměty pro arteterapii, prostor pro relaxaci a zklidnění). Dítě nebo menší skupinku dětí doprovází pedagog, který může využít různých technik na rozvoj sociální interakce, techniky empatické, sebepoznávací, relaxační nebo smyslové hry.

Mateřská, základní a střední škola pro sluchově postižené

Adresa: Vsetínská 454

757 14 Valašské Meziříčí

Kontakty: tel.: 571 622 503 (ředitel), 571 615 641 (ústředna)

E-mail: spsk@val-mez.cz, info@val-mez.cz

Internet: <http://www.val-mez.cz>

SPC ve Valašském Meziříčí poskytuje služby surdopedické (poruchy sluchu) a logopedické (vady řeči) pro děti od zjištění sluchové nebo řečové vady až po nástup do mateřské školy. Zajišťuje komplexní odborné, diagnostické, poradenské služby dětem a

jejich rodičům ze Zlínského kraje a okolí. Má odloučené pracoviště ve Zlíně a Frýdku – Místku.

Dále se budu zabývat odloučeným pracovištěm ve Frýdku – Místku.

Speciálně pedagogické centrum surdopedické

Adresa: Palackého 122

731 02 Frýdek - Místek

Kontakt: tel: 558 648 007, mobil: 604 920 770

Internet: http://www.val-mez.cz/specialni_materske_centrum.htm#surdopedicke

Vedoucí speciálně pedagogického centra: Mgr. Alice Dužíková - Kramářová (surdopedka)

Zřizovatelem speciálně pedagogického centra (dále SPC) je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Nabízí komplexní diagnostiku, logopedickou a surdopedickou péči, péči o integrované děti, konzultace, poradenství, výuku znakového jazyka, atd. (http://www.val-mez.cz/specialni_materske_centrum.htm#surdopedicke)

SPC ve Frýdku – Místku má v péči přibližně 40 integrovaných dětí, většinou se jedná o nedoslýchavé děti. Občas dochází ambulantně do SPC děti na logopedii.

Úřední hodiny v SPC Frýdek - Místek:

Pondělí 7:00 - 13:30

Úterý 7:00 - 15:30

V ostatní dny koná pracovnice SPC výjezdy za klienty. Je možné si sjednat schůzku po domluvě.

3.2 Školská zařízení

Na území Moravskoslezského kraje jsou zřízeny školy pro sluchově postižené děti, ale zmínila jsem i školy jiného typu, které mají zkušenost s integrací takto postižených dětí. Při výběru vhodné školy velmi záleží na individuálních potřebách dítěte a na připravenosti zařízení dítě přijmout. Otázka integrace je záležitostí posouzení individuálních potřeb a zhodnocení nabízených možností.

Podkapitola je rozčleněna na přehled mateřských, základních, středních a vysokých škol. Jistě existují i další školy, o kterých se zde nezmiňuji a které mohou nabídnout sluchově postiženým dětem dostatečné služby.

Mateřské školy

Při volbě mateřské školy jistě záleží na spoustě podmínek, které rodina zvažuje. Je-li sluchová vada včas diagnostikována, je na základě sluchové vady doporučen rodičům typ školy, které by dítě mohlo navštěvovat. Při těžkých sluchových vadách je vhodná mateřská škola pro sluchově postižené děti, kde je budován mj. i komunikační kanál, který dítě bude užívat, tj. znakovou řeč. Děti s lehčí sluchovou vadou mohou navštěvovat běžnou mateřskou školu. Při interakci s intaktními dětmi dochází k intenzivnějšímu budování orální řeči.

V Moravskoslezském kraji je nabízena rodičům jen jedna mateřská škola pro sluchově postižené děti v Ostravě – Porubě. Další mateřské školy, kde jsou děti umístovány, jsou buď logopedické mateřské školy, jiné školy pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami, či mateřské školy běžné.

Závisí samozřejmě i na tom, v jaké vzdálenosti od místa bydliště je škola umístěna. S tím souvisí možnost pobývání dítěte na internátu.

Základní škola pro sluchově postižené a Mateřská škola pro sluchově postižené

Adresa: Spartakovců 1153

708 00 Ostrava – Poruba

Právní forma: příspěvková organizace

Kontakty: tel./fax: +420 596 937 816, mobil: +420 606 850 155

E-mail: special.skola@deaf-ostrava.cz

Internet: <http://www.deaf-ostrava.cz>

Ředitel: PaedDr. Pavel Němec

Zřizovatelem školy je Moravskoslezský kraj. Založení se datuje k 1. 9. 1982. V téhle části se budu dále věnovat mateřské škole.

Tato mateřská škola přijímá děti od tří let (i mladší) se sluchovým postižením. Ve výjimečných případech se v rodině s více dětmi, z nichž jedno je SP a jedno slyšící, volí varianta umístění obou dětí do školy pro sluchově postižené. Důvodem pro takové umístění je zajištění lepší komunikace mezi sourozenci (slyšící se pohybuje mezi sluchově postiženými a učí se znakovou řeč) a dostupnost zařízení (např. při odchodech domů).

Mateřská škola má v péči děti s denní docházkou a týdenním internátním pobytem. V prvních letech se výchovní pracovníci snaží o budování základních

komunikačních forem a hygienických návyků. Při budování komunikačních dovedností se používá totální komunikace – užívá se znakového jazyka, orální komunikace a daktylu.

Činnost dětí ve třídě mateřské školy je rozdělena na individuální logopedická cvičení a běžný režim. O děti na internátu pečuje noční vychovatelka.

V areálu školy se nachází internát s provozem od neděle 18:00 do pátku 17:00.

Proces přijetí dítěte do mateřské školy

Škola přijímá děti na základě doporučení foniatra nebo pediatra a oficiální žádosti rodičů. Odborné posouzení situace provádí SPC. Po souhlasu ředitele následuje zápis dětí.

Spolupráce s SPC

Vzhledem k tomu, že mateřská škola a SPC spolu těsně sousedí, je zde ideální prostor pro spolupráci a dostatečnou odbornou informovanost rodičů. Více o poradenských službách SPC v příslušné kapitole.

Znakový jazyk

Učitelky v mateřské škole jsou odborně způsobilé ke konzultacím s rodiči. Jedná se o postupy rehabilitace, metodické vedení a materiály pro domácí práci.

Rodiče dětí mohou navštěvovat kurz znakového jazyka, jedná se o dobrovolnou účast. Učitelky mateřské školy navštěvují také kurzy znakového jazyka, kde konzultují aktuální slovní zásobu podle tématu práce s tlumočnickem a lektorem znakové řeči.

Mateřská škola logopedická

Adresa: 8. pěšího pluku 821
738 01 Frýdek – Místek

Právní forma: příspěvková organizace

Kontakty: tel. a fax: +420 558 432 367

E-mail: specmsfm@quick.cz

Internet: <http://web.quick.cz/specmsfm>

Ředitelka: Bc. Bohuslava Kuttelwascherová

Zřizovatelem mateřské školy je Moravskoslezský kraj. Škola byla původně jeslemi, které byly založeny v dubnu 1961. Samotná mateřská škola zahájila činnost v roce 1996.

Jedná se o denní mateřskou školu s provozem od pondělí do pátku 6:00 – 16:00. Škola je zaměřena na děti s vadami řeči a sluchu. Věnuje se práci s dětmi s poruchami komunikačních schopností.

Učitelky zajišťují celodenní program, individuální a skupinovou logopedickou péči a terapeutickou činnost.

Momentálně je v péči mateřské školy 40 dětí, z toho je 36 dětí s vadou řeči, 1 dítě s mentálním postižením a 3 děti mají sluchové postižení (2 děti neslyšící, 1 nedoslýchavé).

Hlavním zaměřením školy je tedy péče o děti vadami řeči. Snaží se o cílenou spolupráci s rodiči. Věnuje se péči o děti převážně s vadami řeči, dále smyslově postižené a v menší míře mentálně postižené. Při péči o sluchově postižené děti se pedagogové snaží individuálně uplatnit komunikační metodu, která je pro dítě nejvhodnější. Nabízí pro rodiče sociální a metodické poradenství.

Výuka sluchově postižených dětí probíhá podle individuálních plánů ve spolupráci s rodiči a Speciálně pedagogickým centrem pro sluchově postižené. Snahou je připravit děti na integraci do běžných základních škol.

Ve škole pracuje celkem 8 pedagogických pracovníků a 1 asistent pedagoga.

V oblasti péče o sluchově postižené děti škola spolupracuje se Speciálně pedagogickým centrem pro sluchově postižené v Ostravě – Porubě, s Federací rodičů a přátel sluchově postižených v Praze a s klinickými logopedy.

V následujícím období je bude škola snažit vybudovat novou samostatnou hernu s vybavením pro sluchově postižené děti.

Základní školy

Vstup dítěte do základní školy je významným bodem v jeho životě. Zde má vliv jak náročnost vzdělávacího procesu, tak osobnost učitele a kolektivů žáků. V případě dítěte se sluchovým postižením je třeba velmi dbát na vhodnost základní školy a zvážit všechny faktory, které budou vzdělávací proces ovlivňovat.

Dítě se může vzdělávat ve škole pro sluchově postižené nebo formou integrace. Je však nutné, aby byly splněny všechny její podmínky. V současné době je možnost využití pedagogického asistenta, který asistuje dítěti a pedagogovi a napomáhá tak při

integračním procesu.

Moravskoslezský kraj nabízí jednu základní školu pro sluchově postižené. Tou je škola v Ostravě – Porubě.

Základní škola pro sluchově postižené a Mateřská škola pro sluchově postižené

Adresa: Spartakovců 1153
708 00 Ostrava – Poruba

Právní forma: příspěvková organizace

Kontakty: tel./fax: +420 596 937 816, mobil: +420 606 850 155

E-mail: special.skola@deaf-ostrava.cz

Internet: <http://www.deaf-ostrava.cz>

Ředitel: PaedDr. Pavel Němec

Tato škola je jako jediná v celém Moravskoslezském kraji přímo orientovaná na sluchově postižené děti. Téma mateřské školy jsem již popsala v kapitole předchozí. Nyní se budu zabývat základní školou. Součástí zařízení je mateřská škola, základní škola, školní družina a internát.

Jak jsem již zmínila, zřizovatelem školy je Moravskoslezský kraj. Financování školy ale také pochází z darů soukromých sponzorů.

V téhle škole je povinná školní docházka desetiletá. První rok se děti učí v přípravném ročníku, pak následuje devět tříd. V současné době navštěvuje školu 95 dětí. V každé třídě je čtyři až deset dětí. Pedagogických pracovníků je 20, z toho tři pedagogičtí asistenti.

Při vzdělávacím i výchovném procesu používají pedagogové vhodnou komunikační metodu (např. znakový jazyk, metodu totální komunikace nebo metodu orální) s ohledem na potřeby a stupeň sluchového postižení dítěte. Žáci využívají osobních sluchadel a zesilovací kolektivní techniky. (http://www.deaf-ostrava.cz/Zakladni_skola.htm)

Děti jsou vzdělávány podle programu základní školy nebo podle osnov pro sluchově postižené. V současné době dochází na škole k vytváření školních vzdělávacích programů na podkladě rámcových vzdělávacích programů. Díky vytvoření těchto programů má škola možnost se profilovat podle svých potřeb v zájmu žáků.

Mezi volnočasové, kulturní a sportovní vyžití dětí patří lyžařský výcvik, sportovní hry pro sluchově postiženou mládež, výlety, školy v přírodě, kulturní akce pro

děti a návštěvy divadel, pohybově dramatická tvorba, zájmové kroužky keramické, výtvarné, dramatické, sportovní oddíly kopané, košíkové, atletiky, plavání, floorbalu. Přibližně jednou měsíčně mají děti dramatickou výchovu, která probíhá celý den.

Součástí zařízení je i multismyslová místnost Snoezolen (blíže v kapitole 3.1).

Při škole funguje sdružení Děti, jehož cílem je podpořit činnost školy a jejich aktivit. Škola se podílí na mezinárodním projektu Socrates, v rámci kterého spolupracuje se školami v Polsku a Švédsku. Hlavním cílem je zapojit žáky do aktivit, dát jim prostor pro tvůrčí činnosti a podpořit mezinárodní komunikaci žáků. (http://www.deaf-ostava.cz/Projekt_sokrates.htm)

Základní škola

Adresa: Komenského 614
735 06 Karviná – Nové Město

Právní forma: příspěvková organizace

Kontakty: tel/fax: +420 596 311 289

E-mail: zvs.karvina@seznam.cz

Internet: <http://www.zvskarvina.cz>

Ředitelka: Mgr. Marie Filipcová

Zřizovatel školy je Moravskoslezský kraj. Součástí školy je Základní škola praktická a Speciálně pedagogické centrum pro děti, žáky a studenty s mentálním postižením a s vadami řeči a družina. Škola je příspěvkovou organizací od roku 1995.

Škola se zaměřuje na děti se specifickými vzdělávacími potřebami. Základní škola praktická nabízí přípravnou třídu základní školy a také třídu pro děti se vzdělávacím programem Základní škola speciální.

V základní škole je zřízena od roku 2005 třída pro děti s poruchami autistického spektra. Třídu navštěvují děti buď s poruchou autistického spektra nebo v kombinaci s jiným postižením (např. sluchové post., vady zraku, epilepsie). V současné době navštěvuje třídu pět dětí různého věku. Výuku zajišťují dvě učitelky (speciální pedagožky) a je zde k dispozici jedna asistentka pedagoga. Z pěti dětí mají dvě také sluchovou vadu. Jedná se o chlapčeka s kochleárním implantátem a holčičku s oboustrannou hluchotou. Při výuce je využíván výměnný obrázkový komunikační systém (VOKS), piktogramy, při komunikaci se sluchově postiženými dětmi znaková řeč. Každý žák má vypracován individuální vzdělávací plán na základě doporučení ze

Speciálně pedagogického centra pro děti s poruchou autistického spektra. Výuka probíhá pomocí strukturovaného vyučování a podle zásad TEACCH programu. Děti využívají hipoterapii, canisterapii a saunování. Děti mají možnost umístění ve školní družině s asistencí.

Základní škola a mateřská škola Naděje

Adresa: Škarabelova 562

738 01 Frýdek-Místek

Právní forma: příspěvková organizace

Kontakty: tel/fax: +420 558 633 480, tel: +420 558 434 580

E-mail: zsnadeje@seznam.cz

Internet: <http://www.specskolynadeje.cz>

Ředitelka: PaedDr. Dana Zemánková

Zřizovatelem školy je Město Frýdek - Místek. Je určena pro děti vyžadující zvýšenou péči v důsledku opoždění, tělesného postižení, kombinovaného postižení, autismu, řečových či smyslových vad, zdravotně oslabené a s adaptačními problémy. (<http://www.specskolynadeje.cz>)

Škola byla založena 1. 1. 1994 jako příspěvková organizace. Součástí celého zařízení je mateřská škola, základní škola, družina, rehabilitační jednotka. Na škole pracuje Sdružení rodičů a přátel Naděje.

Mateřská škola

Třídy mateřské školy jsou rodinného typu s nižším počtem dětí.

MŠ nabízí logopedickou péči včetně alternativní komunikace, metody bazální a psychomotorické stimulace, cílenou zrakovou stimulaci, individuální výuku na počítači, ergoterapii, synergetickou reflexní terapii, bukofaciální reedukaci. (<http://www.specskolynadeje.cz>)

Základní škola

Do školy dochází převážně děti s autismem, s kombinovaným postižením, s mentální retardací, s poruchami učení či chování. V současné době navštěvuje školu jedna holčička se sluchovým postižením, která je ve druhé třídě. Speciálně surdopedická péče není nutná vzhledem k orální komunikační metodě v rodině. Znakový jazyk

neužívá nikdo. Škola spolupracuje se speciálně pedagogickým centrem v oblasti práce se sluchově postiženým dítětem.

Tato základní škola je pouze pro první stupeň. Momentálně je ve škole 10 tříd, které jsou sestavovány podle druhu postižení. Některé třídy jsou sloučeny.

Vzhledem, že došlo k umístění jen jedné sluchově postižené holčičky a škola není surdopedicky zaměřená, nebudu již dále podrobně školu popisovat. Uvádím ji, protože má v popisu, že se zaměřuje na péči o děti se smyslovými vadami.

Střední školy

Na území Moravskoslezského kraje není zřízena střední škola pro sluchově postižené žáky. Mají možnost se vzdělávat na středním odborném učilišti pro sluchově postižené, odborném učilišti pro sluchově postižené, praktické škole pro sluchově postižené, gymnáziu pro sluchově postižené nebo na střední odborné škole pro sluchově postižené

Formou integrace se mohou žáci se sluchovým postižením vzdělávat na gymnáziu, střední odborné škole a středním odborném učilišti. Dříve, než je žák umístěn do běžné střední školy, je třeba zajistit podmínky pro studium.

Střední školy pro sluchově postižené v České republice se nachází v Praze, Valašském Meziříčí, Brně a Hradci Králové a Olomouci (zde je střední škola pro smyslově postižené žáky). Zde mají možnost žáci studovat a bydlet na internátě.

Nejbližší střední školy:

Brno: Střední průmyslová škola oděvní, Střední odborné učiliště pro sluchově postiženou mládež a Odborné učiliště, spsobrno.webz.cz

Olomouc: Střední odborné učiliště pro smyslově postižené žáky, Odborné učiliště a Praktická škola (<http://www.soukopecek.cz>)

Valašské Meziříčí: Střední odborné učiliště, Střední průmyslová škola (<http://www.valmez.cz>)

Na základě rozhovoru a analýzy dokumentů jsem zjistila, že se žáci Základní školy pro sluchově postižené v Porubě uplatňují na středních odborných školách a učilištích zaměřených na elektrotechnické obory, zdravotnické obory, na obchodních akademiích, atd. Z údajů o žácích, kteří ukončili Základní školu pro sluchově postižené v Ostravě, jsem zjistila, že nejčastěji pokračují ve studiu na Střední škole prof. Matějčka

(viz. níže) a na Středním odborném učilišti a Střední průmyslové škole ve Valašském Meziříčí (učební obory: zahradník, elektrikář, maturitní obor: elektronické počítačové systémy).

Střední škola prof. Zdeňka Matějčka

Adresa: 17. listopadu 1123
708 00 Ostrava – Poruba

Právní forma: příspěvková organizace

Kontakty: tel.: +420 596 909 111, +420 596 916 191

E-mail: skolspec@SOS.eridan.cz

Internet: <http://www.skolspec.cz>

Ředitel: Ing. Radovan Maresz

Od 1. ledna 2006 škola nese název Střední škola prof. Matějčka. Původní název byl Střední odborná škola pro tělesně postiženou mládež. Příspěvkovou organizací je škola od roku 2001.

Škola nabízí obory žákům se speciálními vzdělávacími potřebami se zdravotním postižením tělesným, zrakovým, sluchovým, mentálním, s vadami řeči, se souběžným postižením více vadami, s autismem a s vývojovými poruchami chování nebo učení. (http://www.skolspec.cz/skola_ram.htm)

Zřizovatelem školy je Moravskoslezský kraj.

Součástí školy je také domov mládeže a školní jídelna.

Škola poskytuje střední vzdělání s výučním listem, střední vzdělání s maturitní zkouškou. Žáci středních škol a vyšších odborných škol mají možnost ubytování v domově mládeže. Nabízí žákům využití zájmových činností pro vyplnění volného času.

Škola je zapojena do projektů „Rozvoj a zkvalitňování odborného vzdělávání na středních a vyšších odborných školách Moravskoslezského kraje s důrazem na odbornou praxi“ a „VIP – Kariéra – Vzdělávání – Informace - Poradenství“ v rámci Operačního programu Rozvoj lidských zdrojů Evropského sociálního fondu.

Ve školním roce 2005/2006 navštěvovalo školu 8 sluchově postižených žáků.

V nabídce školy jsou obory středního vzdělání s maturitní zkouškou, s výučním listem, s maturitní zkouškou se sociálním zaměřením, obor středního vzdělání s maturitní zkouškou pro žáky se zdravotním postižením (elektronické počítačové systémy), obory středního vzdělání s výučním listem pro žáky se speciálními

vzdělávacími potřebami (mechanik elektronických zařízení, mechanik elektrotechnických zařízení, zpracovatel přírodních pletiv, prodavač a výrobce lahůdek, prodavač pro smíšené zboží, krejčí). (http://www.skolspec.cz/studijni_obory_ram.htm)

Školní poradenská pracoviště

Na škole funguje od 1. 9. 2005 školní poradenské pracoviště, v rámci něhož na škole působí školní psycholog, výchovný poradce pro zdravotní a sociální poradenství, výchovný a profesní poradce a školní metodik prevence sociálně patologických jevů. Bylo zřízeno v rámci projektu Evropských strukturálních fondů. Mezi jeho činnosti patří individuální vyšetření, intervence a konzultace s žáky, rodiči.

Poradna pro volbu povolání a oborů

Využití poradenské služby se doporučuje před přijímacím řízením, napomáhá učinit zodpovědné rozhodnutí. (http://www.skolspec.cz/studium_ram.htm)

Sportovní gymnázium Dany a Emila Zátopkových

Adresa: Volgogradská 2631/6

700 30 Ostrava - Zábřeh

Právní forma: příspěvková organizace

Kontakty: tel.: +420 596 752 246, +420 596 752 248, +420 775 559 653

E-mail: sg@sportgym-ostrava.cz

Internet: <http://www.sportgym-ostrava.cz>

Ředitel: Mgr. Štencel Václav

Škola vznikla v roce 1985, jejím zřizovatelem je Moravskoslezský kraj, jedná se o gymnázium, které se zaměřuje na sportovní specializaci v oborech sportovní příprava nebo tělesná výchova.

V roce 2005/2006 studovalo na škole celkem 477 studentů. Škola nabízí studium osmileté (nabíhající), šestileté (dobíhající) a čtyřleté. Celkový počet pedagogických pracovníků je 61.

Učební plán gymnázia odpovídá všeobecnému zaměření. Nad rámec studijních gymnaziálních plánů absolvují studenti sportovní přípravu formou specializovaného tréninku nebo rozšířenou výuku tělesné výchovy.

Mezi hlavní aktivity školy patří sportovní činnost. Spolupracuje s organizací

Centrum individuálních sportů Ostrava (adresa Ostrava - Přívoz, nám. Svatopluka Čecha 10). Škola se účastní regionálních aktivit, krajských, národních a mezinárodních soutěží a zapojuje se do grantů a projektů.

Jedním z takových projektů je „Projekt Equal“. *„Jedná se o vývoj a zavedení celoživotního vzdělávání osob s postižením sluchu, vč. vzdělávání zdravých osob, které s handicapovanými osobami přicházejí do kontaktu.“* (http://www.sportgym-ostrava.cz/182_equal.htm) V současné době navštěvují školu dva integrovaní sluchově postižení studenti. Projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem EU a státním rozpočtem ČR. (proplnyzivot.osu.cz) V současné době je na webových stránkách umístěno skriptum na téma plavání pro neslyšící trenéry, které je stylisticky upraveno a doplněno vysvětlivkami odborných a náročnějších pojmů.

Vysoké školy

Sluchově postižení uchazeči mají možnost studovat na všech školách v České republice. V současné době existují při vysokých školách centra, která poskytují služby studentům se specifickými vzdělávacími potřebami. Zajišťují pomoc při studiu. V případě studenta se sluchovým postižením se může jednat o přepisování přednášek, tlumočení, atd.

Ze zákona o znakové řeči č. 155/1998 Sb. vyplývá, že student má právo na využití tlumočnicka při svém studiu.

V případě, že student má zájem o studiu na vysoké škole mimo místo svého bydliště, může využít možností ubytování na vysokoškolských kolejích.

Ostravská univerzita v Ostravě

Adresa: Dvořákova 7

701 03 Ostrava

Právní forma: veřejná vysoká škola

Kontakty: +420 597 091 111 (spojovatelka)

Internet: <http://www.osu.cz>

Rektor: Doc. RNDr. Vladimír Baar, CSc.

Ostravská univerzita byla založena 28. září 1991. Nabízí vysokoškolské vzdělání na Filozofické, Pedagogické, Přírodovědecké, Zdravotně sociální fakultě a na Institutu pro umělecká studia.

Studium se realizuje v bakalářských, magisterských, navazujících magisterských a doktorských studijních programech (<http://www.osu.cz/index.php?kategorie=55>)

Největší zájem projeví studenti se sluchovým postižením o studijní programy Aplikovaná informatika a Výtvarná umění.

Projekt Equal

V současné době dochází k realizaci projektu s názvem „Celoživotní vzdělávání neslyšících“. Projekt má za cíl celoživotní vzdělávání neslyšících a na zlepšení komunikace neslyšících s majoritní společností. (<http://proplnyzivot.osu.cz/index.php>) Nabízí aktivity, které pokrývají současné potřeby neslyšících a snaží se také o vzdělávání intaktních osob, které s nimi přichází do styku.

Projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem EU a státním rozpočtem ČR. Odborným garantem je Ing. Telnarová Zdeňka, Ph.D. Ostravská univerzita je jedním z partnerů projektu.

Nabízené aktivity

V souvislosti s vysokoškolským studiem je nabízen v rámci projektu Equal kurz „*Příprava ke studiu na VŠ pro sluchově postižené studenty a absolventy středních škol*“. V letošním roce probíhal pilotní kurz, který byl nabízen zcela zdarma.

Cílem je připravit zájemce o studium na vysoké škole. Probíhají přednášky, které doplňují znalosti učiva ze středních škol. Mohou se přihlásit zájemci o studium na kterékoli české vysoké škole.

Výuka probíhá za přítomnosti tlumočnicka znakového jazyka. Uchazeči obdrží učebnice a výukové pomůcky (CD s výukovými texty). Probíhá také výuka nepřímá, tj. samostudium. Studenti jsou seznámeni s internetovým odkazem, kde naleznou výukové materiály pro kurz. Na webových stránkách jsou přímo umístěny zadané úkoly. Studenti zde mohou komunikovat s učiteli i mezi sebou navzájem.

V letošním roce se účastní kurzu 14 nedoslýchavých a neslyšících osob.

Další aktivitou je *kurz pro přípravu neslyšících elektrikářů* zakončený certifikovanou zkouškou opravňující neslyšící pracovat samostatně na elektrickém zařízení.

Zájemci se mohou účastnit *worskhopů z oblasti počítače a informační technologie*, kurzu počítačové grafiky, základy obsluhy počítače, atd.

Pro pracovníky veřejných institucí a pro pedagogické poradce středních škol

jsou nabízeny *kurzy správné komunikace s neslyšícími*.

V oblasti sportu se jedná o *kurz licencovaných trenérů* lehké atletiky, plavání a kopané pro neslyšící trenéry.

Další informace o projektu a nabízených aktivitách se nacházejí na webových stránkách <http://proplnyzivot.osu.cz>.

Pod záštitou projektu Equal došlo k založení *on-line Centra znakového překladu pro neslyšící*. Cílem je výrazně snížit komunikační bariéru mezi neslyšícími a majoritní společností. Vznikla síť, která byla zapojena do zkušebního provozu. Centrum funguje na základě spojení přes webovou kameru a internetu s tlumočnickem znakového jazyka, který zprostředkovává komunikaci mezi klientem a pracovníkem instituce. V současné době je linka v provozu na sedmi terminálech v Brně, Valašském Meziříčí a Ostravě. (http://proplnyzivot.osu.cz/test/soubory/on_line_centrum.doc)

Kurz znakového jazyka pro pracovníky Ostravské univerzity

Ostravská univerzita nabízí kurz znakového jazyka pro zaměstnance Ostravské univerzity. Vyučuje soudní tlumočnicka a lektor znakového jazyka Pavlína Zárubová.

Hodinová dotace 2 hodiny týdně, tj. celkem 50 vyučovacích hodin. Kurz na nabízen přednostně referentkám studijních oddělení, knihovnicím a pedagogickým poradcům.

Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava

Adresa: 17. listopadu 15/2172
708 33 Ostrava – Poruba

Právní forma: veřejná vysoká škola

Kontakty: telefonní ústředna: +420 59 732 1111, +420 59 699 1111

Internet: <http://www.vsb.cz>

Rektor: prof. Ing. Tomáš Čermák, CSc.

Výuka na Vysoké škole báňské v Ostravě byla zahájena 7. listopadu 1945 a poskytuje vzdělání na těchto fakultách: Ekonomická fakultě, Fakulta stavební, Fakulta strojní, Fakulta elektrotechniky a informatiky, Hornicko-geologická fakulta, Fakulta metalurgie a materiálového inženýrství, Fakulta bezpečnostního inženýrství.

Vzhledem k tomu, že je třeba zajistit nabídku služeb pro zájemce o studium a studenty se speciálními vzdělávacími potřebami, bylo založeno centrum pro podporu

handicapovaných studentů s názvem Slunečnice.

Slunečnice

Centrum pro zdravotně postižené studenty VŠB

Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava

Adresa: Ekonomická fakulta, budova E
Havlíčkovo nábřeží 38 A (přízemí, žlutá místnost E114)
721 01 Ostrava 1

Právní forma: centrum spadá pod veřejnou vysokou školu

Kontakty: tel.: 597 322 015, 597 322 024, mobil: 777 00 24 12

E-mail: katerina.bauerova@vsb.cz, martina.vahalikova@vsb.cz

Internet: <http://www.slunecnice.vsb.cz>

Kontaktní osoby: Ing. Kateřina Pešková (Bauerová), Ing. Martina Vahalíková

Toto centrum vzniklo v polovině roku 2005 na Ekonomické fakultě Vysoké školy báňské jako součást aktivit Institutu inovace vzdělávání za finanční podpory Evropského sociálního fondu v rámci projektu „Necht' studuje kdokoliv, kdekoliv a kdykoliv“. K otevření došlo 31. října 2006. Je zaměřeno na pomoc těžce smyslově postiženým studentům.

V současné době jsou klienty centra především studenti se specifickými poruchami učení (hlavně s dyslexií), dále studenti se zrakovým, sluchovým nebo tělesným postižením. K dnešnímu dni má centrum zkušenost s jednou dívkou s postižením sluchu, která nevyžaduje tlumočnické služby. V případě potřeby je centrum připraveno připravit podmínky pro studium i pro neslyšícího studenta a zprostředkovat tlumočnicka. Pracovnice centra navštěvuje kurz znakového jazyka.

Centrum nabízí studijní a osobní asistenty pro přepisování přednášek na PC nebo pomoc při prostorové orientaci na škole. Další nabízenými službami jsou pomoc při přizpůsobení studijních materiálů (zvětšování textu, převod textu do digitální podoby, možnost práce s PC s hlasovým výstupem), poradenství v oblasti metodiky práce se zrakově postiženými, konzultace s odborníky, individuální přípravný kurz matematiky. Příjímací řízení na jednotlivé obory jsou obsahově stejné, ale pro studenty se speciálními potřebami jsou přizpůsobeny, aby nebyli studenti znevýhodněni. (více na http://www.slunecnice.vsb.cz/index.php?content=prijimaci_rizeni)

Centrum Slunečnice spolupracuje s Ostravskou univerzitou a se sdružením

poskytující služby zrakově postiženým Kafira (<http://www.kafira.cz>). Činnost centra je financována z prostředků Projektu Evropského sociálního fondu „Necht' studuje kdokoliv, kdekoliv a kdykoliv“, tj. z prostředků EU (viz. <http://iiv.vsb.cz/esf0007/>) a státního rozpočtu ČR. Od června 2006 centrum realizuje samostatný projekt ESF Falco (zkvalitnění přístupu akademických pracovníků VŠB-TU Ostrava k integraci znevýhodněných studentů).

Úřední hodiny:	pondělí, středa, čtvrtek	7:00 – 15:00
	úterý (konzultační hodiny)	14:00 – 15:00
	pátek	7:00 – 13:00

3.3 Volnočasové aktivity

Nabídka volnočasových aktivit je pro děti se sluchovým postižením poměrně chudá. Svůj volný čas mohou využít v odpoledních aktivitách na své základní škole nebo ve speciálním kroužku divadelní výchovy. Děti mohou využít samozřejmě také nabídek běžných domů dětí a mládeže, či jiných zařízení pro děti a mládež.

Pro prázdninové využití volného je vhodné využívat nabídek Federace rodičů a přátel sluchově postižených v Praze (<http://www.frpsp.cz>), která na svých webových stránkách aktualizuje nabízené programy pro děti se sluchovým postižením, jedná se o akce pro děti, týdenní pobytové akce pro rodiny dětí se sluchovým postižením, týdenní pobytové akce zaměřené na rozvoj komunikace a vzájemných vztahů v rodině. Další možností je využít služeb střediska Tamtam, které nabízí pobytové akce pro rodiny s dětmi. Evropské centrum pantomimy (<http://www.epcn.cz>) má ve své nabídce např. letní tábor pro neslyšící děti a jejich slyšící sourozence. Na webových stránkách <http://www.ruce.cz> dochází k obnovování informací i nabídkách táborů (např. tábor vedený křesťanským personálem). Pražský spolek neslyšících (<http://www.psnpraha.estranky.cz>) pořádá letní tábory pro sluchově postižené děti a mládež, jejich přátele a kamarády, ale i zdravé děti od sedmi do sedmnácti let.

Nabídky jsou samozřejmě každým rokem jiné. Je třeba sledovat webové stránky, či přímo kontaktovat danou organizaci.

Lidová konzervatoř - Múzická škola

Adresa: Nivnická 9
709 00 Ostrava - Mariánské Hory

Právní forma: příspěvková organizace

Kontakty: tel.: +420596 626 891, +420603 289 098

E-mail: info@muzickaskola.cz

Internet: <http://www.muzickaskola.cz>

Ředitelka: Soukupová Miloslava, Mgr.

Múzická škola je zaměřena na děti se zdravotním postižením, ale také na zdravé děti. Kroužky jsou nabízené všem dětem, takže dochází k integraci. Zabývá se na dvěma odvětvími: estetickým a terapeutickým. Škola nabízí 30 oborů. Jedním z oborů je „Dramatická výchova pro děti, mládež a dospělé se sluchovým postižením“, který spadá pod estetické obory. (<http://www.muzickaskola.cz/esteticke.htm#ds>)

Obor „**Dramatickou výchovu pro děti, mládež a dospělé se sluchovým postižením**“ směřuje ke zdokonalování smyslového vnímání, posilování zástupných smyslů. Součástí je i pohybová výchova. Cílem je sociální komunikace, především zaměřením na sebereflexi. Děti jsou vedeny k používání znakového jazyka a využití nonverbálních estetických a uměleckých forem.

Kurz vede BcA. Jana Přečková. Vystudovala obor Dramatická výchova pro neslyšící na Janáčkově akademie múzických umění v Brně. Má praxi s herectvím v zahraničí, je tlumočnicí znakového jazyka.

Náplní oboru je práce s rytmem, pohyb, tanec, hry, dramatické improvizace, pantomima, pohybové divadlo, divadelní představení, písně ve znakovém jazyce, výroba kostýmů a kulis, reedukace sluchu. Koná se jednou týdně po 90 minutách.

Po nastudování pohádky děti vystupují před veřejností, zejména před rodiči.

Terapeutické obory nabízí možnost využití logopedie, psychoterapie, muzikoterapie, arteterapie, ergoterapie a terapeutické a sociální služby. Terapeutické a sociální služby zahrnují individuální a rodinnou terapii, krizovou intervenci a poradenství pro rodiče a dospívající žáky, kteří se ocitli ve složitých životních situacích, nebo čelí dlouhodobým těžkostem. Tato služba je bezplatná a diskrétní. Vychází z praktických zkušeností, že pokud chceme pomoci dětem, mnohdy musíme nejprve pomoci rodičům. Bližší informace k nabídce všech oborů jsou k vidění na webových stránkách.

Kurzy dramatické výchovy

lektor: Jitka Kvasničková
Kontaktní adresa: Sokolovská 1251
708 00 Ostrava - Poruba
IČ: 48785482
Kontakty tel.: +420 605 929 269
E-mail: kvasnickova@seznam.cz

Kurzy dramatické výchovy pořádá Jitka Kvasničková jako soukromá fyzická osoba v rámci výukových programů pro kolektivy běžných i speciálních základních a středních škol. Kapacita kurzu je obvykle pro běžnou třídu základní či střední školy 20 až 35 dětí, kapacita pro speciální školu, kde se spojuje více tříd dohromady, je nejméně 10 dětí. Žáci a studenti navštěvují kurzy v průběhu roku. Kurz se koná celé dopoledne přibližně čtyřikrát až pětkrát za pololetí.

Pro Základní školu pro sluchově postižené v Ostravě pořádá kurz lektorka Jitka Kvasničková. Při kurzech pro první stupeň dochází přímo do školy, kde využívá hernu. Kurzy pro druhý stupeň se konají v Centru volného času v Ostravě – Porubě. Ovládá znakovou řeč, tlumočení proto není nutné.

Koncepce kurzu

Kurz má za cíl osobnostně sociální rozvoj. Klade důraz především na komunikační schopnosti. Stimuluje děti ke spolupráci, ke hledání řešení problémů, zadaných úkolů ve skupině. Děti se dostávají do situací, kdy se učí reagovat v modelových situacích a vstupování do rolí. Součástí kurzu je také práce se strukturovaným dramatem. Jednotlivé dílčí kurzy jsou zaměřeny tématicky. Pro druhý stupeň a gymnázia je náplň kurzu zaměřena na témata z předmětů jako dějepis, základy společenských věd, atd. Pro první stupeň základní školy jsou to hry zaměřené na schopnost spolupráce, zpětnou reflexi, dodržování pravidel, řádu. Kurzy pro třídy jsou organizovány v návaznosti na minulé.

Žáci a studenti přichází na kurz s třídním učitelem. Kurz má podporu vedení školy. Cena za jednu hodinu činí pro tento školní rok 30,-Kč za dítě na den, což umožňuje přístupnost pro všechny děti (i děti ze sociálně slabších rodin).

Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo vytvořit přehled zařízení pro děti a mládež se sluchovým postižením v Moravskoslezském kraji. Vzhledem k tomu, že zařízení, která se zaměřují pouze na děti a mládež se sluchovým postižením, je omezený počet, zmapovala jsem také činnost zařízení, která mají zkušenosti s integrací takto postižených dětí či s jiným způsobem práce s nimi. Díky množství běžných základních škol či škol pro děti se specifickými vzdělávacími potřebami nebylo možné pojmout všechny, které mají či měly zkušenosti se sluchově postiženými dětmi. Vybrala jsem proto školy na základě doporučení z poradenských školských zařízení.

V teoretické části jsem se zaměřila na **možnosti péče o sluchově postižených** v současných podmínkách. V první řadě jde o střediska rané péče a o školská poradenská zařízení. Dále jsem se zaměřila na preprimární, primární, sekundární a terciární vzdělávání. V závěrečné podkapitole jsem charakterizovala jednotlivé metody práce se sluchově postiženými (orální metoda, totální komunikace a bilingvální metoda).

V části **Přehled zařízení pro děti a mládež se sluchovým postižením v Moravskoslezském kraji** jsem uvedla charakteristiku zkoumaného vzorku a cíl mé práce. Informace jsem získávala pomocí výzkumných metod, a to rozhovoru a obsahové analýzy dokumentů. Při práci s internetem jsem narazila na některé neaktualizované informace, proto bylo nutno je ověřit osobně či telefonicky.

Následoval samotný **adresář zařízení pro děti a mládež se sluchovým postižením** se seznamem zařízení, který byl rozdělen do celků: poradenská zařízení, školy a volnočasové aktivity.

Vytvořila jsem adresář zařízení pro děti a mládež se sluchovým postižením v Moravskoslezském kraji, který obsahuje konkrétní aktuální informace o zařízeních, mapuje jejich činnost a podává ucelený přehled o možnostech v oblasti poradenské péče, vzdělávání a možnostech volnočasových aktivit s ohledem na sluchové postižení a vybranou lokalitu. Věřím, že adresář splní cíl práce a bude nápomocen v informovanosti rodin se sluchově postiženými dětmi v oblasti výchovy a vzdělávání.

Seznam literatury

FREEMAN, R. D. et al. *Tvé dítě neslyší?* Praha : FRPSP, 1992. 359 s. ISBN neuvedeno.

HORÁKOVÁ, R. *Uvedení do surdopedie*. In Kapitoly ze speciální pedagogiky. Pipeková Jarmila. 2. vydání. Brno : Paido, 2006. s. 127 – 141. ISBN: 80-7315-120-0.

HRUBÝ, J. *Velký ilustrovaný průvodce neslyšících po jejich vlastním osudu - 1. díl*. 2. vydání. Praha : FRPSP, Septima, 1999. 395 s. ISBN 80-7216-096-6.

KRAHULCOVÁ, B. *Komunikace sluchově postižených*. 2. vydání. Praha : Karolinum, 2002. 303 s. ISBN 80-246-0329-2.

LANGER, J. *Pracovníci škol pro sluchově postižené a znakový jazyk*. Speciální pedagogika, 2006, roč. 16, č 3, s. 188-202.

POTMĚŠIL, M. *Úvodní stati k výchově a vzdělávání sluchově postižených*. 1. vydání. Praha : Fortuna, 1999. 72 s. ISBN 80-7168-744-8.

POTMĚŠIL, M. *Čtení k surdopedii*. 1. vyd. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2003. 217 s. ISBN 80-244-0766-3

VÍTKOVÁ, M. *Otázky speciálně pedagogického poradenství*. Brno : MSD, 2004. 261 s. ISBN 80-86633-23-3.

Hypertextové odkazy

Estetické obory [on line]. Lidová konzervatoř, Múzická škola. [cit. 23. 3. 2007]. Dostupné na WWW: <<http://www.muzickaskola.cz/esteticke.htm#ds>>

Historie Ostravské univerzity [on line]. Ostravská univerzita v Ostravě. [cit. 23. 3. 2007]. Dostupné na WWW: <<http://www.osu.cz/index.php?kategorie=55>>

Informace o činnosti on-line Centra znakového překladu pro neslyšící [on line]. Projekt Equal - Celoživotní vzdělávání neslyšících [cit. 26. 2. 2007]. Dostupné na WWW: <http://proplynzivot.osu.cz/test/soubory/on_line_centrum.doc>

Lidová konzervatoř, Múzická škola [on line]. Ostravská univerzita v Ostravě. [cit. 23. 3. 2007]. Dostupné na WWW: <www.muzickaskola.cz>

Manuál o rané péči v Moravskoslezském kraji, 2006 [on line] [cit. 23. 3. 2007]. Dostupné na WWW: <http://www.kr-moravskoslezsky.cz/zip/wai_rana_pece.pdf>

Mateřská, základní a střední škola pro sluchově postižené [on line]. [cit. 23. 3. 2007]. Dostupné na WWW: <<http://www.val-mez.cz>>

Moravskoslezský kraj [on line]. [cit. 23. 3. 2007]. Dostupné na WWW: <www.kr-moravskoslezsky.cz>

Ostravská univerzita v Ostravě [on line]. [cit. 23. 3. 2007]. Dostupné na WWW: <<http://www.osu.cz>>

Projekt Equal [on line]. Sportovní gymnázium Dany a Emila Zátopkových [on line]. [cit. 23. 3. 2007]. Dostupné na WWW: <http://www.sportgym-ostrava.cz/182_equal.htm>

Projekt Equal – Pro plný život [on line]. Ostravská univerzita v Ostravě. [cit. 23. 3. 2007]. Dostupné na WWW: <<http://proplnyzivot.osu.cz/index.php>>

Projekt Sokrates [on line]. Základní škola pro sluchově postižené a Mateřská škola pro sluchově postižené [cit. 23. 3. 2007]. Dostupné na WWW: <http://www.deaf-ostrava.cz/Projekt_sokrates.htm>

Přijímací řízení [on line]. Slunečnice. Centrum pro zdravotně postižené studenty cit. 23. 3. 2007]. Dostupné na WWW: <http://www.slunecnice.vsb.cz/index.php?content=prijimaci_rizeni>

Slunečnice. Centrum pro zdravotně postižené studenty [on line]. Ostravská univerzita v Ostravě. [cit. 23. 3. 2007]. Dostupné na WWW: <www.slunecnice.vsb.cz>

Speciálně pedagogické centrum pro sluchově postižené [on line]. [cit. 23. 3. 2007]. Dostupné na WWW: <<http://www.deaf-ostrava.cz/Spc.htm>>

Speciální mateřská škola pro děti s vadami řeči a sluchu (Mateřská škola logopedická) [on line]. [cit. 23. 3. 2007]. Dostupné na WWW: <<http://web.quick.cz/specmsfm>>

Speciální pedagogické centrum surdopedické [on line]. [cit. 23. 3. 2007]. Dostupné na WWW: <http://www.val-mez.cz/specialni_materske_centrum.htm#surdopedicke>

Sportovní gymnázium Dany a Emila Zátopkových [on line]. [cit. 23. 3. 2007]. Dostupné na WWW: <www.sportgym-ostrava.cz>

Středisko rané péče Tamtam Olomouc [on line]. [cit. 23. 3. 2007]. Dostupné na WWW:

<<http://www.tamtam-praha.cz/stredisko-olomouc.htm>>

Středisko rané péče Tamtam Praha [on line]. [cit. 23. 3. 2007]. Dostupné na WWW:
<<http://www.tamtam-praha.cz/>>

Střední škola prof. Zdeňka Matějčka [on line]. [cit. 23. 3. 2007]. Dostupné na WWW:
<<http://www.skolspec.cz>>

Studijní obory [on line]. Střední škola prof. Zdeňka Matějčka [cit. 23. 3. 2007]. Dostupné na WWW: <http://www.skolspec.cz/studijni_obory_ram.htm>

Studium [on line]. Střední škola prof. Zdeňka Matějčka [cit. 23. 3. 2007]. Dostupné na WWW: <http://www.skolspec.cz/studium_ram.htm>

Škola [on line]. Střední škola prof. Zdeňka Matějčka [cit. 23. 3. 2007]. Dostupné na WWW: <www.skolspec.cz/skola_ram.htm>

Vyhláška č. 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních [on line], MŠMT, 9. 2. 2005, [cit. 23. 3. 2007], Dostupné na WWW: <http://www.msmt.cz/uploads/soubory/sb020_05.pdf>

Vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných [on line]. MŠMT, 9. 2. 2005, [cit. 23. 3. 2007]. Dostupné na WWW:
<http://www.msmt.cz/uploads/soubory/sb020_05.pdf>

Vysoká škola báňská [on line]. Ostravská univerzita v Ostravě. [cit. 23. 3. 2007]. Dostupné na WWW: <<http://www.vsb.cz>>

Základní škola, Karviná – Nové Město [on line]. [cit. 23. 3. 2007]. Dostupné na WWW:
<www.zvskarvina.cz>

Základní škola a mateřská škola Naděje [on line]. [cit. 23. 3. 2007]. Dostupné na WWW: <<http://www.specskolynadeje.cz/skola.html>>

Základní škola pro sluchově postižené a Mateřská škola pro sluchově postižené [on line]. [cit. 23. 3. 2007]. Dostupné na WWW: <www.deaf-ostrava.cz>

Zákon č. 155/1998 Sb., o znakové řeči [on line]. 11. června 1998, [cit. 23. 3. 2007]. Dostupné na WWW:

<<http://www.sagit.cz/pages/sbirkatxt.asp?zdroj=sb98155&cd=76&typ=r>>

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání [on line], MŠMT, 24. 9. 2004, [cit. 23. 3. 2007]. Dostupné na WWW:

<<http://www.msmt.cz/Files/Predpisy1/sb190-04.pdf>>